

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Mevr. A.L. van der Kraan
Telefoon 5114061
E-mail: alkraan@haarlem.nl
SZW/BB Reg.nr. 2012 / 259364
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 24 juli 2012

Onderwerp

Onderwerp: Jongeren en scholing (wijziging WWB per 01.07.2012)

DOEL: Besluiten

Vanaf 1 juli 2012 heeft de jongere die 's Rijkskas bekostigd onderwijs kan volgen niet langer recht op bijstand. In de memorie van toelichting op de Wet werk en bijstand (WWB) wordt aan het college opgedragen de jongeren te wijzen op mogelijkheden die voor hem binnen het reguliere onderwijs zijn.

Besluit:

Het college geeft conform de Memorie van Toelichting op de Wet Werk en Bijstand middels deze nota invulling aan de opdracht jongeren meer duurzaam te begeleiden richting regulier onderwijs.

B&W

1. Het college geeft conform de Memorie van Toelichting op de Wet Werk en Bijstand middels deze nota invulling aan de opdracht jongeren meer duurzaam te begeleiden richting regulier onderwijs.
2. Het besluit heeft geen financiële consequenties.
3. Van dit besluit ontvangen de media een persbericht.
4. De commissie Samenleving ontvangt het besluit van het college ter informatie.

Collegebesluit

Onderwerp: Jongeren en scholing (wijziging WWB per 01.07.2012)

Reg.nummer: SZW/BB Reg.nr. 2012 / 259364

1 Inleiding

Per 1 juli 2012 heeft de jongere¹ die 's Rijkskas bekostigd onderwijs kan volgen en een beroep kan doen op studiefinanciering niet langer recht op bijstand op grond van de Wet werk en bijstand (WWB).

De kaders uit kans en kracht en uit het sociaal domein sluiten aan op deze wetswijziging.

Het huidige systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering (inclusief re-integratie) staat onder grote druk. In Nederland is er steeds minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de behoefte aan ondersteuning juist groeit. Er is een ander systeem nodig waarbij de overheid er enerzijds naar streeft om verbeteringen door te voeren en anderzijds een groter beroep doet op de burger, op de professionele partners, op solidariteit en zorgen voor elkaar.

Wat betekent dit voor Haarlem? We spreken iedereen aan op zijn of haar eigen verantwoordelijkheid; je kijkt eerst naar wat je zelf kunt doen.

De gemeente neemt Haarlemmers minder bij de hand en stimuleert ze om ook verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg aan anderen. Dit nieuwe denken is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Haarlemmers hebben regie over hun eigen oplossing; wat kunnen zij wèl (eigen kracht);
- Haarlemmers kunnen, al dan niet met hulp, zelfstandig blijven functioneren (zelfredzaamheid);
- Haarlemmers doen mee vanuit de eigen mogelijkheden en vanuit wederkerigheid (actief burgerschap).

De gemeente biedt een goede basisinfrastructuur om Haarlemmers te steunen in hun zelfredzaamheid, en in hun hulp aan anderen. Voor mensen die tijdelijk de regie over hun leven kwijt zijn, is er maatwerk. Het vangnet voor de meest kwetsbaren blijft onaangetast.

In Haarlem maken we mét elkaar de stad; als inwoners, opvoeders, kinderen en jongeren, ondernemers, sociaal-maatschappelijke organisaties en als gemeente. We zijn er samen voor elkaar.

Jongeren moeten naar school of werken om zo economisch zelfredzaam te worden. Alleen voor jongeren die echt niet kunnen blijft het vangnet van de bijstand, zo mogelijk tijdelijk, in stand.

Gemeenten hebben geen verplichting de jongeren te begeleiden in het zoeken naar een geschikte opleiding en het regelen van de studiefinanciering, en kunnen het recht op uitkering gewoon weigeren.

In de memorie van toelichting op de WWB wordt aan het college opgedragen de jongeren te wijzen op mogelijkheden die voor hen binnen het reguliere onderwijs zijn. In deze nota komt aan de orde hoe aan deze opdracht vorm wordt gegeven en wordt ervoor gekozen deze wetwijziging duurzaam toe te passen. Daarnaast worden standpunten ingenomen over het gewenste opleidingsniveau, en het omgaan met mogelijke belemmeringen bij jongeren en hun eventuele zorgtaken.

---

¹volgens de WWB wordt met jongere bedoeld jongeren van 18 tot 27 jaar.

2 Besluitpunten college

Het college geeft conform de Memorie van Toelichting op de Wet Werk en Bijstand middels deze nota invulling aan de opdracht jongeren duurzaam te begeleiden richting regulier onderwijs.

3 Beoogd resultaat

Het bieden van advies aan jongeren over de mogelijkheden op de scholingsmarkt om zo het zelfstandig voorzien in het bestaan van jongeren te bevorderen.

4 Argumenten

's Rijkskas bekostigd onderwijs.

Uit de tekst en toelichting van de WWB² blijkt dat jongeren die nog een beroep kunnen doen op 's Rijkskas bekostigd onderwijs niet langer recht hebben op een bijstandsuitkering:

Artikel 13 WWB - Uitsluiting van bijstand

Lid 2. Geen recht op algemene bijstand heeft degene:

c. die jonger is dan 27 jaar en uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs kan volgen en:

1°. in verband daarmee aanspraak heeft op studiefinanciering op grond van de Wet op de studiefinanciering 2000, dan wel

2°. in verband daarmee geen aanspraak heeft op studiefinanciering en dit onderwijs niet

volgt.

Jongeren die naar school kunnen en een beroep kunnen doen op studiefinanciering hebben niet langer recht op een WWB-uitkering. Ook studiefinanciering in de vorm van een lening geldt als een passende en toereikende voorliggende voorziening. Jongeren die wel 's Rijkskas bekostigd onderwijs volgen, maar hierbij geen beroep kunnen doen op studiefinanciering, komen nog wel in aanmerking voor WWB, zij zijn dan verplicht om deze opleiding te volgen.

Jongeren dienen zelf hun mogelijkheden op de studie- of arbeidsmarkt uit te zoeken. Dit geldt zowel voor jongeren die een nieuwe aanvraag indienen als voor jongeren die nu al een uitkering ontvangen. Vanaf voorjaar 2013 geven scholen pas een bindend studieadvies aan jongeren mee.

Gemeenten hebben geen verplichting de jongeren te begeleiden in het zoeken naar een geschikte opleiding en het regelen van de studiefinanciering, maar kunnen het recht op uitkering weigeren. In de Memorie van Toelichting³ staat: *'Het college wijst hem op de mogelijkheden die er voor hem nog binnen het regulier onderwijs zijn'*.

Er is echter wel vraag naar ondersteuning vanuit de jongeren. Klantmanagers van SZW die deze jongeren spreken krijgen vragen over wat er mogelijk is aan scholing, opleiding en de bijbehorende studiefinanciering. Deze specialistische kennis is bij SZW niet aanwezig, maar wel bij het RMC⁴.

Ondersteuning RMC

Het RMC heeft als doelstelling voortijdig schooluitval te voorkomen en biedt jongeren ondersteuning bij het zoeken naar een (vervolg)opleiding. De doelgroep hiervoor zijn jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie⁵. Het RMC wordt alleen gefinancierd om deze doelgroep te ondersteunen en heeft geen middelen om alle andere jongeren, onder de 27 en onder de 23 met startkwalificatie, te adviseren. In voorgaande jaren heeft het RMC deze doelgroep wel geadviseerd binnen de samenwerking van het jongerenloket. Hiervoor

---

² Zie bijlage 1 de toelichting uit Schulink (juridisch handboek WWB).

³ Zie bijlage 2, tekst uit de MvT Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 32 815, nr. 3 (pagina's 3 en 4).

⁴ RMC – Regionale Meld en Coördinatiefunctie

⁵ Startkwalificatie, het minimale opleidingsniveau of te kunnen participeren op de arbeidsmarkt. Dit is een diploma van de HAVO, het VWO of op MBO-2 niveau.

zijn toen middelen beschikbaar gesteld uit het actieplan Jeugd. Sinds 1 januari 2012 verwijst SZW alleen de jongeren die tot de RMC-doelgroep behoren naar het RMC voor advies, dit als verplichting tijdens de zoektijd van de WWB. Zoals gezegd is het de taak van het college om jongeren te wijzen op zijn mogelijkheden binnen het onderwijs. De hoeveelheid opleidingen en scholingsmogelijkheden is groot. Er is gedetailleerde kennis nodig om hierin een weg te vinden. Het RMC beschikt over deze kennis en kennis over de mogelijkheden van studiefinanciering.

Paswerk

In juni 2012 zijn jongeren in groepen opgeroepen op de locatie van Paswerk, voor voorlichting over de verplichting onderwijs te volgen (of te werken). Hiermee voorziet de gemeente in haar informatieplicht naar de jongeren toe. In de voorlichting werd jongere de volgende informatie geboden door Paswerk en SZW:

- voorlichting over de verplichtingen van de jongere.
- voorlichting over de mogelijkheden van de jongere.
- het NOVA-college, het RMC en loket Leren en Werken geven hierbij ook voorlichtingen over hun mogelijkheden en doelstellingen. Paswerk biedt deze voorziening eerst aan de 75 jongeren die door Paswerk uit het bestand zijn geselecteerd aan.

Loket leren en werken van het UWV

Bij het loket Leren en Werken van het UWV kunnen jongeren advies krijgen over opleiding en werken.

Dit loket is een samenwerking van Lokaal Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs (Gemeente Haarlem, Kamer van Koophandel Amsterdam, VNO NCW West, MKB Haarlem, Dunamare Onderwijsgroep, ROC Nova College, Hogeschool Inholland, UWV Werkbedrijf, Stichting SSB (voorheen Colo)

Er is een landelijk netwerk leerwerkloketten deze worden gesubsidieerd vanuit het Ministerie SZW.

Voor jongeren is er wekelijks (groepsgewijs) het sollicitatiecentrum Leren en Werken met de volgende doelstelling:

Deelnemers sollicitatievaardigheden bijbrengen, bewust maken van hun verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid stimuleren. Deelnemers wijzen op het belang van een afgeronde beroepsopleiding en stimuleren om te leren en bemiddelen op (leer)banen.

Momenteel is er per week 1 groep waarin de wekelijkse instroom zo'n 10 jongeren kan zijn. Jongeren blijven in de groep totdat ze werk of scholing hebben gevonden (of niet langer wordt verwacht dat ze resultaten behalen, dan volgt er terugkoppeling naar de klantmanager). Er is ruimte bij het loket voor het starten van een extra groep als de vraag hoger wordt. Zij adviseren ook over scholing. Haarlem draagt al bij aan dit loket, er zijn aan deze beschreven dienstverlening geen kosten verbonden.

Wat bieden we jongeren in Haarlem:

Momenteel biedt SZW aan jongeren de inzet van Paswerk en verwijst SZW door naar Loket Leren en Werken en het RMC voor de RMC-doelgroep.

Voor de nieuwe aanvragen zou dit moeten voldoen aan de vraag. In het bestand zitten op dit moment echter 268 jongeren, zij hebben een brief ontvangen om hen te wijzen op hun scholingsplicht, en hun te vragen wat hun plannen, mogelijkheden en eventuele belemmeringen zijn. Dit zijn meer jongeren dan waarvoor we momenteel mogelijkheden tot verwijzingen in huis hebben. Daarnaast is het voor jongeren die zich melden voor het indienen van een aanvraag, tijdens de zoektijd, wettelijk niet mogelijk om een voorziening te bieden (zoals paswerk). Extra inzet van het RMC is een mooie aanvulling op het huidige aanbod, het RMC biedt jongeren ondersteuning in het vinden van de geschikte, arbeidsrelevante scholing en uitleg over het aanvragen van studiefinanciering. Het bieden

van deze ondersteuning, kan jongeren een beter perspectief bieden op de arbeidsmarkt en zo bijdragen aan langdurige uitstroom. Het niet bieden van begeleiding kan leiden tot gebrek aan inzicht in de mogelijkheden en een onduidelijk toekomstbeeld bij de jongeren, waarbij terugval in de uitkering waarschijnlijker is dan wanneer er een (beroeps)opleiding wordt gevolgd. Bij verwijzing naar het RMC tijdens de zoektijd wordt mogelijk een uitkering voorkomen, van jongeren in het bestand stromen zo sneller uit de uitkering naar scholing. Dit levert dan een besparing op uit het inkomensdeel WWB.

Voor advisering aan deze doelgroep maken we gebruik van de expertise van het RMC, en kopen we voor 2012 advies in, voor het vaststellen van de studiemogelijkheden van de jongeren. Kosten worden ten laste gebracht uit het inkomensdeel WWB. Voor 2013 gaan we dit opnieuw bezien, hierbij zullen we het dan geldende bindend studieadvies betrekken.

Gewenste opleidingsniveau:

In de memorie van toelichting⁶ staat over het opleidingsniveau o.a. het volgende *‘als er voor die persoon nog mogelijkheden binnen het reguliere onderwijs zijn die betrokkene onvoldoende heeft benut. Ijkpunt hierbij kan zijn of die persoon een startkwalificatie (diploma op HAVO-, VWO- of MBO2-niveau) ’*. Hierbij ligt het ijkpunt op het minimaal behalen van het startkwalificatieniveau. Binnen SZW wordt gewerkt met ‘Schulinck’ het juridische handboek WWB waarvan een groot deel van de sociale diensten gebruik maakt. Schulinck trekt het opleidingsniveau breder door ook van jongeren die wel een startkwalificatie hebben te verwachten dat zij onderwijs volgen wanneer dit hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot. Gezien de tekst van artikel 13 van de WWB ligt het voor de hand dat alle jongeren, die hun positie op de arbeidsmarkt kunnen verbeteren met scholing, naar school gaan. Waarbij we individueel kijken wat de jongere voor capaciteiten heeft en hierbij aansluiten. Jongeren dienen dan wel een reële mogelijkheid te hebben om de opleiding af te ronden. Qua persoonlijke mogelijkheden en capaciteiten alsook voor wat betreft het kunnen doen van een beroep op studiefinanciering.

Belemmeringen bij de jongere:

1. Medische/psychische aard

Jongeren kunnen diverse belemmeringen ondervinden om naar school te gaan. Jongeren onder de 18 krijgen soms een ontheffing van de leerplicht om diverse redenen. Bij de ene jongeren blijft deze belemmering om naar school te gaan bestaan. Bij andere jongeren wordt de belemmering minder, of vervalt. Deze jongeren kunnen wel weer terug naar school. Ook zijn er jongeren die na hun studie belemmeringen ondervinden van medische of psychische aard. Een medisch advies kan duidelijkheid brengen in de aard van de belemmeringen en wat nog wel mogelijk is. Op grond van de wet hoeft een belanghebbende alleen die stukken te leveren waarover redelijke wijs kan worden beschikt (artikel 4:2 lid 2 Algemene Wet Bestuursrecht).

Jongeren dienen zelf een medisch advies op te vragen bij hun arts of een onafhankelijke derde, hiervoor worden richtlijnen ontwikkeld voor de uitvoering. Voor de kosten die hieruit voortkomen kan de jongere een beroep doen op de bijzondere bijstand, mits hij tot de doelgroep van de Haarlempas behoort. Financiering hiervoor wordt nader uitgewerkt. De jongere die stelt belemmeringen te hebben, maar hiervan geen stukken kan overleggen, of geen hulp hiervoor heeft gezocht, kan niet aantonen dat de belemmeringen van dermate ernstige aard zijn dat zij scholing in de weg staan.

2. Schulden

We zien de belemmering van het hebben van schulden voor het terugkeren naar school. De mogelijkheid tot het aflossen van bestaande schulden wordt verkleind en het risico op

---

⁶ Zie bijlage 2, tekst uit de MvT Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 32 815, nr. 3 (pagina’s 3 en 4)

nieuwe schulden vergroot, tijdens het volgen van scholing met studiefinanciering. Daarentegen vergroot een afgeronde studie de kans op een hoger inkomen in de toekomst, wat de aflossingscapaciteit op langere termijn weer vergroot. Momenteel wordt binnen SZW gewerkt aan het ontwikkelen van beleid over jongeren en schulden. Binnen dit beleid zal worden gezocht naar gedragsverandering bij jongeren en het aanleren van vaardigheden. Scholing draagt hieraan bij. De wijzigingen binnen de WWB worden bij de ontwikkeling van dit beleid meegenomen en verder uitgewerkt.

Zorgtaken:

Onderstaande tekst komt van Schulinck:

De zorg voor een kind vormt als zodanig geen belemmering voor het volgen van een opleiding. Dit blijkt uit artikel 9a lid 10 WWB, waarin het college verplicht wordt scholing of een opleiding te bieden aan alle ouders met kinderen jonger dan 5 jaar. Als het college echter van mening is dat dit in het individuele geval wel zo is, bijvoorbeeld omdat er geen opvangmogelijkheden zijn, of dit de krachten of bekwaamheden te boven gaat, is afwijking van een dergelijk standpunt niet ongerechtvaardigd.

Zorg voor kinderen merken we in principe niet aan als belemmering, binnen de WWB zijn individuele afwijkingen mogelijk. Studiefinanciering kent toeslagen voor één-oudergezinnen en gezinnen met kinderen, zodat in hun inkomen wordt voorzien.

5 Kanttekeningen

Er zijn geen kanttekeningen

6 Uitvoering

1. Kennis nemen van het feit dat jongeren, die een beroep kunnen doen op 's Rijkskas bekostigd onderwijs, zelf verantwoordelijk zijn om hiervoor de mogelijkheden te onderzoeken. Daarnaast vaststellen dat de toelichting op de wet het college opdraagt de jongeren te wijzen op mogelijkheden die voor hen binnen het reguliere onderwijs zijn. Hiermee voorzien we in een meer duurzame begeleiding van de jongeren.
2. Kennis nemen van het inkopen van de expertise van het RMC voor het vaststellen van de studiemogelijkheden voor jongeren, die niet vallen onder de RCM-doelgroep en niet terecht kunnen bij Paswerk of Loket Leren en Werken voor 2012. Voor 2013 wordt dit opnieuw bezien, hierbij zullen we het dan geldende bindend schooladvies betrekken.
3. Onder het gewenste opleidingsniveau alle opleidingen scharen die de positie van jongeren op de arbeidsmarkt verbeteren, die aansluiten bij de capaciteit van jongeren en waarbij een reële mogelijkheid is dat de jongere de opleiding kan afronden.
4. De jongere die stelt belemmeringen te ondervinden levert hiervan aanwezige bewijsstukken. Voor de hieruit voortvloeiende kosten kan de jongere een beroep doen op de bijzondere bijstand.
5. Zorgtaken zijn in principe geen belemmering.

Communicatie naar de jongeren

Over deze wetwijziging is/wordt op de volgende wijze gecommuniceerd met de doelgroep.

Bestaande doelgroep:

-eind mei 2012 hebben alle jongeren uit het WWB-bestand een brief ontvangen waarin deze wetwijziging is uitgelegd, waarbij ook informatie is opgevraagd over de opleidingen die de jongere tot op heden heeft gevolgd, de plannen om vanaf 1 juli 2012 terug naar school te gaan en eventueel belemmeringen.

-een deel van deze jongeren is uitgenodigd door paswerk voor een voorlichting over scholing (en werk).
-het RMC informeert jongeren.

Nieuwe aanvragen:

-de poortwachters van SZW (klantmanagers die de eerste contact hebben over de aanvraag) informeren jongeren die een aanvraag willen indienen actief over scholing.
-het UWV gaat jongeren in de laatste 3 maanden van hun WW-recht actief informeren met de inzet van loket leren en werken. Zodat jongeren vooraf op de hoogte zijn van deze uitsluitingsgrond.
-het RMC informeert jongeren.

Communicatie andere organisaties

De volgende organisaties zijn door ons inmiddels op de hoogte gesteld van deze wetswijziging; UWV, RMC, loket leren en werken, paswerk en het Nova-college.

Algemene communicatie:

Na vaststellen van deze nota volgt een persbericht en wordt de informatie opgenomen op de website Haarlem.nl.

7 Bijlagen

- 1) Toelichting uit Schulinck
- 2) Stuk tekst uit de Memorie van Toelichting op de wijzigingen WWB 2012.

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester

Uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs (per 1 juli 2012)

Let op: onderstaande tekst ziet op artikel 13 lid 2 onderdeel c WWB, dat pas per 1 juli 2012 in werking treedt (zie [Stb. 2011, 651](#))

aanspraak op studiefinanciering

Jongeren die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs kunnen volgen en in verband daarmee aanspraak hebben op studiefinanciering, komen vanaf 1 juli 2012 niet (meer) in aanmerking voor algemene bijstand (zie [artikel 13 lid 2 onderdeel c onder 1 WWB](#)). Van jongeren wordt verwacht dat ze de mogelijkheden binnen het reguliere onderwijs zoveel mogelijk benutten. Studiefinanciering is bovendien een passende en toereikende voorliggende voorziening (zie [B3.10.3](#)). Als deze mogelijkheid nog open staat, ziet de wetgever geen reden algemene bijstand te verstrekken (zie [TK 2010-2011, 32 815, nr. 3, p. 52](#)).

geen aanspraak op studiefinanciering

Het volgen van uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs is ook mogelijk zonder dat een jongere aanspraak heeft op studiefinanciering. Denk bijvoorbeeld aan het voortgezet onderwijs of de beroepsbegeleidende leerweg (BBL-opleiding). Kan een jongere nog zo'n door het Rijk gefinancierde opleiding volgen waarvoor geen recht op studiefinanciering bestaat, maar laat hij dat na, dan bestaat vanaf 1 juli 2012 evenmin recht op algemene bijstand ([artikel 13 lid 2 onderdeel c onder 2 WWB](#)). Hieruit volgt dat wanneer een jongere wél een uit 's Rijks kas bekostigde opleiding volgt waarvoor geen recht op studiefinanciering bestaat, hij in aanmerking kan komen voor algemene bijstand. Overigens heeft hij in dat geval vanaf 1 juli 2012 geen aanspraak meer op ondersteuning bij arbeidsinschakeling (zie [W1.1.3.4](#)).

Studiefinanciering

Studiefinanciering bestaat uit een basisbeurs, een basislening en een aanvullende beurs of aanvullende lening. Voor studenten in het hoger onderwijs bestaat het bovendien uit collegegeldkrediet (artikel 3.1 WSF 2000). Jongeren komen hiervoor in aanmerking op grond van de Wet studiefinanciering 2000 (WSF 2000) in verband met het volgen van een opleiding in het beroepsonderwijs of in het hoger onderwijs. Uit de definitie van het begrip studiefinanciering vloeit voort dat ook een lening hieronder valt. Dat betekent dat jongeren die geen aanspraak meer maken op een basisbeurs en een aanvullende beurs, maar wel nog gebruik kunnen maken van een (studie)lening, aanspraak maken op studiefinanciering zoals bedoeld in het nog in werking te treden [artikel 13 lid 2 onderdeel c WWB](#). Het is daarbij niet van belang dat hierdoor een studieschuld wordt opgebouwd. Een tegemoetkoming op grond van de WTOS wordt niet aangemerkt als studiefinanciering (zie [TK 2010-2011, 32815, nr. 7, p. 7-8](#)).

kunnen volgen van onderwijs

De wetgever heeft niet toegelicht wat precies wordt bedoeld met het "kunnen volgen" van door het Rijk bekostigd onderwijs in het vanaf 1 juli 2012 geldende [artikel 13 lid 2 onderdeel c WWB](#). De redactie van dit handboek gaat ervan uit dat het "kunnen volgen" enerzijds moet worden geïnterpreteerd als een 'technisch' kunnen en anderzijds als een redelijkheidstoets. Dit betekent naar onze visie dat het niet uitsluitend van belang is of een belanghebbende zich daadwerkelijk kan inschrijven en aanspraak kan maken op studiefinanciering, maar ook of dit in redelijkheid van hem kan worden gevergd. Daarbij kunnen allerlei omstandigheden een rol spelen, zoals fysieke of geestelijke beperkingen of de capaciteiten van een jongere. Is duidelijk dat er nog mogelijkheden liggen binnen het reguliere onderwijs die onvoldoende zijn benut, dan moet het college een uitkering straks (vanaf 1 juli 2012) zonder meer weigeren.

startkwalificatie als ijkpunt

Ijkpunt hierbij kan zijn of een jongere een startkwalificatie heeft. Het gaat dan om een diploma op HAVO-, VWO- of MBO2-niveau (zie [TK 2010-2011, 32 815, nr. 3, p. 4](#)). Beschikt een jongere niet over een startkwalificatie, dan zal vanaf 1 juli 2012 redelijkerwijs van een belanghebbende kunnen worden gevergd dat hij verder studeert. Wanneer een jongere wel over een startkwalificatie beschikt, is naar onze visie van belang te beoordelen in hoeverre het volgen van onderwijs de [kansen van de jongere op de arbeidsmarkt vergroot](#). Nemen deze kansen door het volgen van een opleiding toe, dan ligt het voor de hand vanaf 1 juli 2012 te oordelen dat het volgen van een studie redelijkerwijs van een jongere kan worden gevergd (mits hij daar ook de capaciteiten voor heeft).

Voorbeeld

Een jongere met een HAVO-diploma beschikt over een startkwalificatie. Het is echter aannemelijk dat zijn kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot door het volgen van een MBO- of HBO-opleiding. Daardoor kan het college vanaf 1 juli 2012 oordelen dat het volgen van een dergelijke studie in beginsel van deze jongere kan worden gevergd.

tussentijds wisselen van studie

In de praktijk komt het regelmatig voor dat studenten hun opleiding staken in het eerste jaar en overstappen naar een andere studie. Met de nieuwe opleiding kan vaak pas worden begonnen bij de start van een nieuw studiejaar. Om de volledige aanspraak op studiefinanciering te behouden, wordt de studiefinanciering veelal stopgezet. Hoe zit het per 1 juli 2012 met het recht op bijstand als jongeren zich melden om deze tussentijdse periode te overbruggen?

Het college zal natuurlijk altijd de individuele omstandigheden moeten wegen. Gaat het echter uitdrukkelijk om een eigen keuze van een jongere om te stoppen met de opleiding, dan mag aangenomen worden dat op grond van het nieuwe [artikel 13 lid 2 onderdeel c onder 1 WWB](#) geen recht op bijstand zal bestaan.

studiefinanciering vangt later aan

Een situatie die zich eveneens kan voordoen is dat een jongere weliswaar aanspraak kan maken op studiefinanciering, maar deze pas enige tijd later aanvangt. In dat geval kan voor deze overbruggingsperiode recht op algemene bijstand bestaan. Als de jongere net het voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs heeft afgesloten en aansluitend een opleiding in het hoger onderwijs gaat volgen, kan recht bestaan op een financiële overbrugging van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Als hier sprake van is, kan deze overbrugging geheel of gedeeltelijk als voorliggende voorziening worden

aangemerkt ([artikel 15 WWB](#)). Voor meer informatie over de exacte voorwaarden die gelden voor deze financiële overbrugging wordt aangeraden contact op te nemen met de DUO/IB-groep (zie www.ib-groep.nl).

wat is uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs?

Wat precies onder "uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs" moet worden verstaan en vooral om welke opleidingen het dan gaat, is niet altijd even duidelijk (zie [B1.10.2](#)) (*1). Het gaat in ieder geval om het reguliere middelbaar en beroepsonderwijs.

informatieplicht jongere

Jongeren hebben vanaf 1 juli 2012 een informatieplicht als het gaat om de vraag in hoeverre het reguliere onderwijs nog mogelijkheden voor hen biedt. Vanaf deze datum zullen ze bij hun aanvraag documenten moeten verstrekken die het college helpen bij de beoordeling van de vraag of het volgen van een uit 's Rijks kas bekostigde opleiding mogelijk is ([artikel 41 lid 5 WWB](#)). Zie over deze informatieplicht verder [B5.2](#).

(*1) 2. Uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs

Personen jonger dan 27 jaar die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs volgen of daarvoor in aanmerking komen, hebben vanaf 1 juli 2012 geen recht (meer) op ondersteuning bij arbeidsinschakeling zoals bedoeld in [artikel 7 lid 1 onderdeel a WWB](#) (zie [W1.1.3.4](#)). In dat verband is van belang te weten wat onder "uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs" moet worden verstaan. Deze vraag is niet altijd eenduidig te beantwoorden. Bij twijfel zal in navraag gedaan moeten worden bij de onderwijsinstelling zelf. Voor sommige opleidingen kan uit de wet worden afgeleid of deze al dan niet uit 's Rijks kas worden bekostigd.

hoger onderwijs

Voor wat betreft het hoger onderwijs is in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) het een en ander bepaald over uit 's Rijks kas bekostigde opleidingen. Artikel 1.8 lid 1 WHW verwijst voor de uit 's Rijks kas bekostigde instellingen naar de bijlage bij deze wet onder a tot en met i. Klik [hier](#) voor deze bijlage bij de WHW.

Beroepsonderwijs

De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) geeft aanknopingspunten voor de vraag welke beroepsopleidingen uit 's Rijks kas worden bekostigd. Uit artikel 2.1.1 lid 1 WEB kan worden afgeleid dat de volgende beroepsopleidingen voor bekostiging in aanmerking komen indien de Minister van OCW voor die opleiding eindtermen heeft vastgesteld en de opleiding niet het recht op bekostiging is ontnomen (op grond van artikel 6.1.4 WEB):

- a. de assistentopleiding
- b. de basisberoepsopleiding
- c. de vakopleiding
- d. de middenkaderopleiding, en
- e. de specialistenopleiding.

De hiervoor genoemde opleidingen moeten bestaan uit (artikel 7.2.2 lid 2 WEB):

- a. een beroepsopleidende leerweg, omvattend een praktijkdeel van ten minste 20% en minder dan 60% van de studieduur, of;
- b. een beroepsbegeleidende leerweg, omvattend een praktijkdeel van 60% of meer van de studieduur, dan wel;
- c. zowel de onder a als de onder b bedoelde leerweg.

BOL/BBL-opleiding

Uit het voorgaande volgt dat een beroepsopleidende (BOL) of een beroepsbegeleidende leerweg (BBL) een uit 's Rijks kas bekostigde opleiding is, mits de Minister eindtermen heeft vastgesteld en de opleiding niet het recht op bekostiging is ontnomen. Bovendien moet de beroepsbegeleidende leerweg een praktijkdeel van 60% of meer omvatten van de studieduur.

VAVO

Het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (VAVO) dient eveneens te worden aangemerkt als uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs. Dat volgt uit de beantwoording van diverse kamervragen door de staatssecretaris van SZW (zie de antwoorden bij [brief](#) van 18-01-2011 van de staatssecretaris op kamervragen in het kader van de WIJ).

De nadruk op de eigen verantwoordelijkheid wordt in de wet verankerd door de jongere, die zich meldt bij het loket van het UWV, eerst zelf vier weken te laten zoeken naar werk. Het UWV wijst de jongere op zijn verplichting hiertoe, alvorens eventueel aanspraak kan worden gemaakt op ondersteuning van het college. Het recht op een werkleeraanbod wordt vervangen door een aanspraak van de jongere op ondersteuning. Van de jongere worden aantoonbare eigen initiatieven en acties verwacht. Daarbij is het gerechtvaardigd om een jongere ook ertoe te verplichten, dat hij de mogelijkheden binnen het regulier bekostigd onderwijs onderzoekt. Werken of leren staat voorop.

Na ommekomst van de termijn van vier weken kan de jongere eventueel een aanvraag voor ondersteuning en een eventuele uitkering indienen bij het UWV. Het UWV draagt zoals gebruikelijk de aanvraag ter behandeling over aan het college. Is deze aanvraag eerder gedaan dan na afloop van die vier weken dan legt het college een maatregel op of neemt het de aanvraag niet in behandeling. Is de aanvraag wel gedaan na de periode van vier weken dan toetst het college of betrokkene in de voorgaande vier weken aantoonbare inspanningen heeft gepleegd om werk te vinden. Het college stelt bovendien vast, of de jongere nog mogelijkheden heeft binnen het regulier bekostigd onderwijs. De jongere moet hiervoor bij zijn aanvraag zelf documenten overleggen. Na het in behandeling nemen van die aanvraag kan het college indien nodig een voorschot toekennen. Mocht recht op een uitkering bestaan, dan kan dit recht op uitkering ingaan op de dag dat de jongere zich bij het UWV heeft gemeld.

Samenwerking tussen gemeenten, het onderwijs en de lokale hulpverlening bij deze groep jongeren is van belang om zoveel mogelijk jongeren daadwerkelijk naar school of aan het werk te krijgen. Het college dient ondersteuning en uitkering zonder meer te weigeren, als er voor die persoon nog mogelijkheden binnen het reguliere onderwijs zijn die betrokkene onvoldoende heeft benut. IJkpunt hierbij kan zijn of die persoon een startkwalificatie (diploma op HAVO-, VWO- of MBO2-niveau) heeft. Het college wijst hem op de mogelijkheden die er voor hem nog binnen het regulier onderwijs zijn. Een goede samenwerking tussen gemeentelijke diensten en onderwijsinstellingen op lokaal en regionaal niveau is hierbij van belang. Voor niet leerplichtige voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar is terugleiden naar regulier onderwijs een kerntaak van de gemeentelijke Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC-)functie. Hierbij kan worden aangesloten, als het college een beslissing moet nemen ten aanzien van een jongere. Verder kan het college bij zijn besluit gebruik maken van het zogenaamde bindend studieadvies, dat onderwijsinstellingen met ingang van het studiejaar 2012/2013 aan leerlingen kunnen gaan verstrekken op grond van een wijziging in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Het studieadvies wordt gegeven bij een gebrek aan studievoortgang als gevolg van te weinig motivatie dan wel te weinig capaciteit. Het ligt in de rede dat het college in zijn besluitvorming de reden van het gebrek aan studievoortgang laat meewegen. Goede samenwerking tussen gemeentelijke diensten en onderwijsinstellingen is ook hierbij essentieel. Van belang is om de resultaten en de gevolgen van het onderhavige wetsvoorstel en van de voorgenomen wijzigingen in de WEB te volgen. Met behulp van bestaande databestanden van Uitvoeringsinstituut werknemersverzekering (UWV), Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), statistiek re-integratie gemeenten (SRG) bijstandsuitkeringenstatistiek (BUS) en RMC zal nauwlettend gevolgd worden welke effecten optreden in de stromen van en naar het onderwijs en gemeentelijke diensten. Het kabinet streeft naar een gezamenlijke aanpak voor (voortijdig) schoolverlaters en jeugdige werklozen. Daarnaast realiseert het kabinet zich, dat er een groep zal blijven bestaan van jongeren met meervoudige problemen die onvoldoende deelneemt aan maatschappelijke activiteiten. Het kabinet wil deze groep stimuleren hun eigen verantwoordelijkheid voor opleiding en werk te nemen en wil daarbij een gezamenlijke aanpak in de regio mogelijk maken. Het stimuleren van jongeren om een opleiding af te maken en werk te zoeken en zo de jeugdwerkloosheid te

bestrijden, het leveren van een steuntje in de rug en passende hulp aan jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt bij het zoeken naar werk (als die jongeren dat op eigen kracht niet kunnen) en het terugdringen van voortijdig schoolverlaten zijn niet alleen van belang voor de betrokken jongeren zelf, maar ook voor de samenleving als geheel. Daarvoor is nodig dat lokaal en in de regio onderwijs, hulpverlening, werkgevers en gemeente, ieder op basis van hun eigen verantwoordelijkheid, samenwerken om een integrale benadering van de problematiek mogelijk te maken. Ook de efficiëntie bij de besteding van middelen wijst maar in één richting: samenwerking en afstemming lokaal of in de regio tussen gemeenten (inclusief zorg) en onderwijsinstellingen. Het kabinet neemt het initiatief tot een overleg met VNG en organisaties van onderwijs en hulpverlening om met hen te bespreken of zij gezamenlijk op dit punt verantwoordelijkheid willen nemen en om te bespreken of een gezamenlijke richtlijn voor samenwerking in de regio hierbij behulpzaam kan zijn. Naast de omstandigheid dat er nog mogelijkheden zijn binnen het regulier onderwijs, bestaat ook geen recht op ondersteuning en uitkering als uit gedrag en houding van de jongere ondubbelzinnig blijkt dat hij geen inspanningen heeft gepleegd en onwillig blijft om aan het werk te gaan. Jongeren die zich zodanig aan de verantwoordelijkheid om te voorzien in het eigen bestaan onttrekken, kunnen geen aanspraak maken op bijstand. Jongeren kunnen deze consequenties voorkomen door afspraken na te komen, actief naar werk te zoeken en al datgene te doen wat nodig en mogelijk is om zelf aan het werk te komen.